

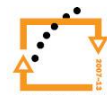
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

REALIZACE ODBORNÉ PRAXE

publikace pro sociální partnery skupiny oborů
63 Ekonomika a administrativa

Publikace pro sociální partnery skupiny oborů 63 Ekonomika a administrativa

Tato publikace byla vytvořena a vydána v projektu POSPOLU – Podpora spolupráce škol a firem, který je realizován v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Více informací o projektu najdete na www.projektpospolu.cz

Autoři: Ing. Olga Kavánková, PaedDr. Josef Rydlo

Oponentura: Ing. Radoslav Kučera, Ing. Petr Klínský

Editorka: Eva Rathouská-Grmelová

Návrh obálky: Robin Durec

Redakce: Lucie Šnajdrová

Vydal Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

Weilova 1271/6, Praha 10, 102 00

Praha 2013

ISBN 978-80-7481-018-3

OBSAH

ÚVOD.....	4
SOCIÁLNÍ PATNEŘI	5
Oslovení top managementu organizací	5
Vysvětlení základních pojmů	6
Garant odborné praxe	6
Vedoucí odborné praxe	7
PRŮBĚH ODBORNÉ PRAXE	9
Příprava a organizace odborné praxe	11
Činnost organizace a garanta odborné praxe.....	11
Činnost školy	11
Činnost žáka	11
Realizace odborné praxe	12
Evaluace (hodnocení) odborné praxe	13
Zpracované písemnosti (výstupy z odborné praxe)	13
Kontrola a vyhodnocení odborné praxe garantem odborné praxe	14
ZÁVĚR	14
Seznam použité literatury	14

ÚVOD

Publikace je určena pro sociální partnery (pracoviště fyzických nebo právnických osob), kde se může realizovat praktické vyučování (resp. odborná praxe) podle schválených školních vzdělávacích programů. Navazuje na další dvě samostatné publikace pro vedení škol a učitele odborných vyučovacích předmětů v daných oborech vzdělání a pro žáky skupiny oborů vzdělání 63 Ekonomika a administrativa (resp. jednotlivých oborů vzdělání 63-41-M/01 Ekonomika a podnikání a 63-41-M/02 Obchodní akademie).

Odborná praxe je nedílnou součástí výchovně-vzdělávacího procesu v rámci oborů vzdělání s maturitní zkouškou. Představuje důležitou složku v přípravě potenciálních absolventů škol na praktickou část jejich budoucí profese. Odbornou praxi žáci realizují na pracovištích fyzických nebo právnických osob, které mají oprávnění k činnosti související s daným oborem vzdělání a které mají se školou uzavřenou smlouvu o obsahu a rozsahu odborné praxe a podmínkách pro její konání. Odborná praxe rozvíjí odborné a praktické kompetence žáků.

Jako příklad dobré praxe je kompletně a podrobně zpracována problematika odborné praxe v celkovém rozsahu 4 týdny (souvislá odborná praxe) ve 3. ročníku vzdělávání obchodní akademie.

Cílem publikace je metodické a obsahové zpracování vybrané oblasti. Problematika je doplněna i některými názornými přehledy a schémata pro rychlejší orientaci v dílčích oblastech. Všechny texty jsou zpracovány na základě principu: stručně, jasně a přehledně.

Souvislost textu není narušována citačními odkazy a z autorského zákona je využita možnost citace v odůvodnitelné míře – tzv. malá citace. Forma citace je v celém materiálu jednotná. Na konci publikace je seznam použité literatury.

V celém textu publikace jsou používány mužské tvary pro označení jednotlivých kategorií pracovníků (ředitel, učitel, garant odborné praxe aj.). Ani v nejmenším to neznamená, že bychom tím chtěli přehlédnout ženský element. Jde nám o co nejjednodušší a nejstručnější vyjádření. To samé platí i pro kategorii žák.

SOCIÁLNÍ PATNEŘI

OSLOVENÍ TOP MANAGEMENTU ORGANIZACÍ

Vážená paní ředitelko, vážený pane řediteli, členové vedení,

obracíme se na Vás s problematikou odborné praxe žáků obchodní akademie. Studium oboru vzdělání Obchodní akademie je čtyřleté a ukončuje se maturitní zkouškou. Pro zvládnutí základních teoretických znalostí jsou důležité hlavně praktické zkušenosti a dovednosti získané v reálném pracovním prostředí. A ty žákům poskytne absolvování odborné praxe. Jedná se o souvislou čtyřtýdenní neplacenou odbornou praxi na pracovištích fyzických nebo právnických osob. Bez vstřícnosti vedení firem, podniků nebo institucí (sociálních partnerů škol, organizací) by se však praxe nemohla vůbec uskutečnit a tím by se nenaplnily hlavní její cíle a poslání.

Odborná praxe je zabezpečena na základě smluvního vztahu školy (vysílající organizace) a příslušné organizace (poskytovatel odborné praxe). Žák je v průběhu praxe sledován a kontrolován vedoucím praxe ze školy a v organizaci je určen garant odborné praxe, který žáka vede, dává mu úkoly a kontroluje ho.

Každý žák by měl již během studia poznat praktickou ekonomickou činnost přímo v organizaci a konfrontovat ji s teoretickými poznatky získanými svým studiem. Odborná praxe vytváří předpoklady k tomu, aby se absolvent po skončení studia rychleji adaptoval ve svém novém zaměstnání. Cílem odborné praxe je poznání především organizační struktury organizace, organizačního schématu, naplní jednotlivých činností, informačního systému a způsobu řízení. Odborná praxe představuje důležitou složku v přípravě potenciálních absolventů škol na praktickou část jejich budoucí profese. Žák podle pokynů školy vypracovává zprávu z odborné praxe.

Místo odborné praxe si zajišťuje žák především sám, případně je mu doporučeno školou. Při zajišťování praxe musí žák projevit míru iniciativy, musí prokázat schopnost ústní i písemné komunikace a dovednosti spojené s prezentací své vlastní osoby a svých schopností.

Spolupráce se školou může mít i pro firmu (organizaci) mnoho výhod:

- firmy si mohou vyřešit některé úkoly prostřednictvím žáků na odborné praxi,
- firmy si mohou zcela zdarma „otestovat“ svého potenciálního zaměstnance, což je mnohem jednodušší než vytvoření pracovního poměru,
- firmy mohou na základě webových stránek školy vyhledávat žáky nebo absolventy pro své pracovní pozice,
- firmy mohou znovu nabídnout odbornou praxi dalším žákům,
- firmy mohou nabídnout letní brigádu pro žáky škol,
- zástupci firem mohou být i členy maturitní komise nebo mohou vstupovat do vyučovacího procesu formou besed, workshopů, exkurzí aj.

Věříme, že naše spolupráce v rámci realizace odborné praxe žáků bude oboustranně vstřícná, bezproblémová, prospěšná a rozvíjející. Děkujeme.

VYSVĚTLENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

6

GARANT ODBORNÉ PRAXE

Garantem odborné praxe¹ je pracovník (zaměstnanec) nasmlouvané organizace (firmy) odborné praxe žáků.

Základní činnosti garanta odborné praxe:

- hlavní podíl na realizaci odborné praxe žáka ve stanoveném termínu (4 týdny),
- úvodní rozhovor se žákem, rozhovory v průběhu odborné praxe o aktuálně řešených úkolech, popř. vzniklých problémech a závěrečný (hodnotící) rozhovor se žákem,
- vedení a kontrola žáka a jeho úkolování, určování závazných akcí a činností pro žáka,

¹ Pojmy garant odborné praxe a vedoucí odborné praxe jsou v souladu s vyhláškou č. 13/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Garant odborné praxe je v postavení instruktora a vedoucí odborné praxe je v postavení učitele odborných předmětů dle § 15 odst. 3 citované vyhlášky.

- evidování docházky žáka na pracoviště odborné praxe,
- stvrzení svým podpisem kontaktního listu (kontaktní list vyplňuje průběžně žák a stvrzení svým podpisem provede garant odborné praxe),
- pomoc při zpracovávání výstupu z odborné praxe (zprávu z odborné praxe zpracovává žák a kontrolu zajišťuje garant odborné praxe),
- pomoc při zpracování případové studie, která je jako příloha součástí zprávy z odborné praxe,
- vyplnění a stvrzení svým podpisem hodnocení praxe žáka garantem odborné praxe,
- komunikace se školou prostřednictvím vedoucího odborné praxe ve škole.

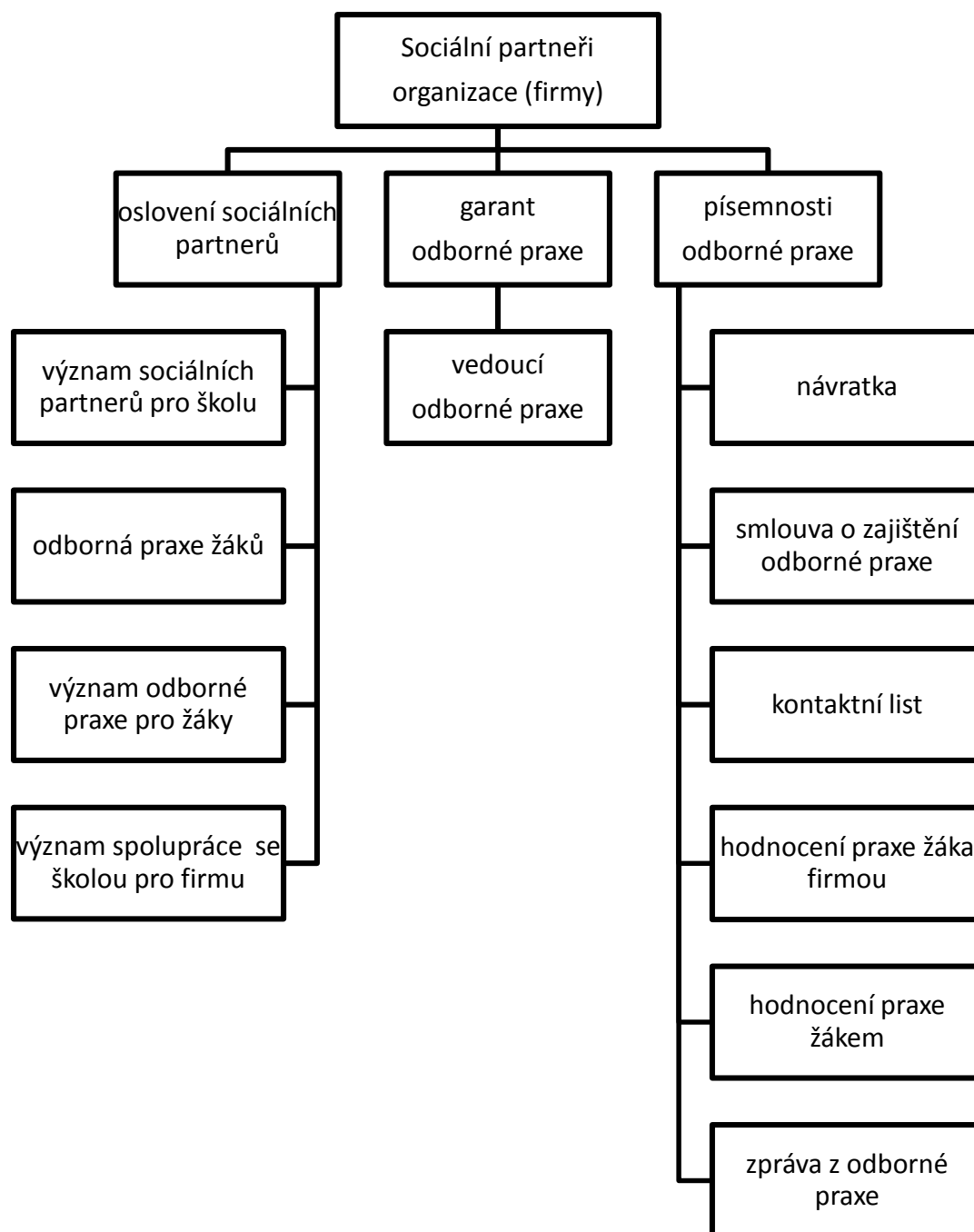
Garant odborné praxe pracuje pro žáka, resp. školu zcela zdarma. Podle jeho zájmu může být i členem zkušební komise při maturitní zkoušce konkrétního žáka.

VEDOUcí ODBORNÉ PRAXE

Vedoucím odborné praxe je pracovník (zaměstnanec) školy.

Základní činnosti vedoucího odborné praxe ve vztahu k firmě:

- hlavní podíl na přípravě odborné praxe žáka ve stanoveném termínu (4 týdny),
- kontrola žáka na odborné praxi různými způsoby (telefonicky, elektronicky, prostřednictvím garanta odborné praxe a osobně),
- řešení problémů s docházkou žáka na pracoviště odborné praxe na základě sdělení žáka nebo garanta odborné praxe,
- komunikace s firmou prostřednictvím garanta odborné praxe.

OBR. 1: SOCIÁLNÍ PARTNEŘI A ZÁKLADNÍ POJMY

PRŮBĚH ODBORNÉ PRAXE

Tato část je obsahově upravena pro potřeby vedení organizace (firmy), resp. pro potřeby garanta odborné praxe v podniku. Průběh odborné praxe žáků obchodních akademií se z hlediska metodického a časového dělí do tří fází. Postupnou realizací jednotlivých fází se plní základní cíle odborných praxí.

Obecné cíle odborné praxe:

1. doplnění a upevnění vědomostí a dovedností žáků získaných ve vyučovacích předmětech,
2. vytvoření konkrétních představ u žáků o fungování dané organizace (firmy, úřadu, instituce aj.),
3. ověření si vztahu teorie a praxe při praktické aplikaci vědomostí a dovedností získaných především v odborných vyučovacích předmětech vyučovaných ve škole,
4. realizování teoretických znalostí žáků v praxi prostřednictvím řešení zadaných úkolů garantem odborné praxe,
5. postupné rozvíjení samostatnosti, kreativity, zodpovědnosti, přesnosti a iniciativy žáků,
6. rozvoj asertivního jednání žáků a vytváření pozitivních mezilidských vztahů,
7. formování profesionálních vlastností a rozvoj odborných a praktických kompetencí žáků.

Dílčí cíle žáka ve vztahu k odborné praxi:

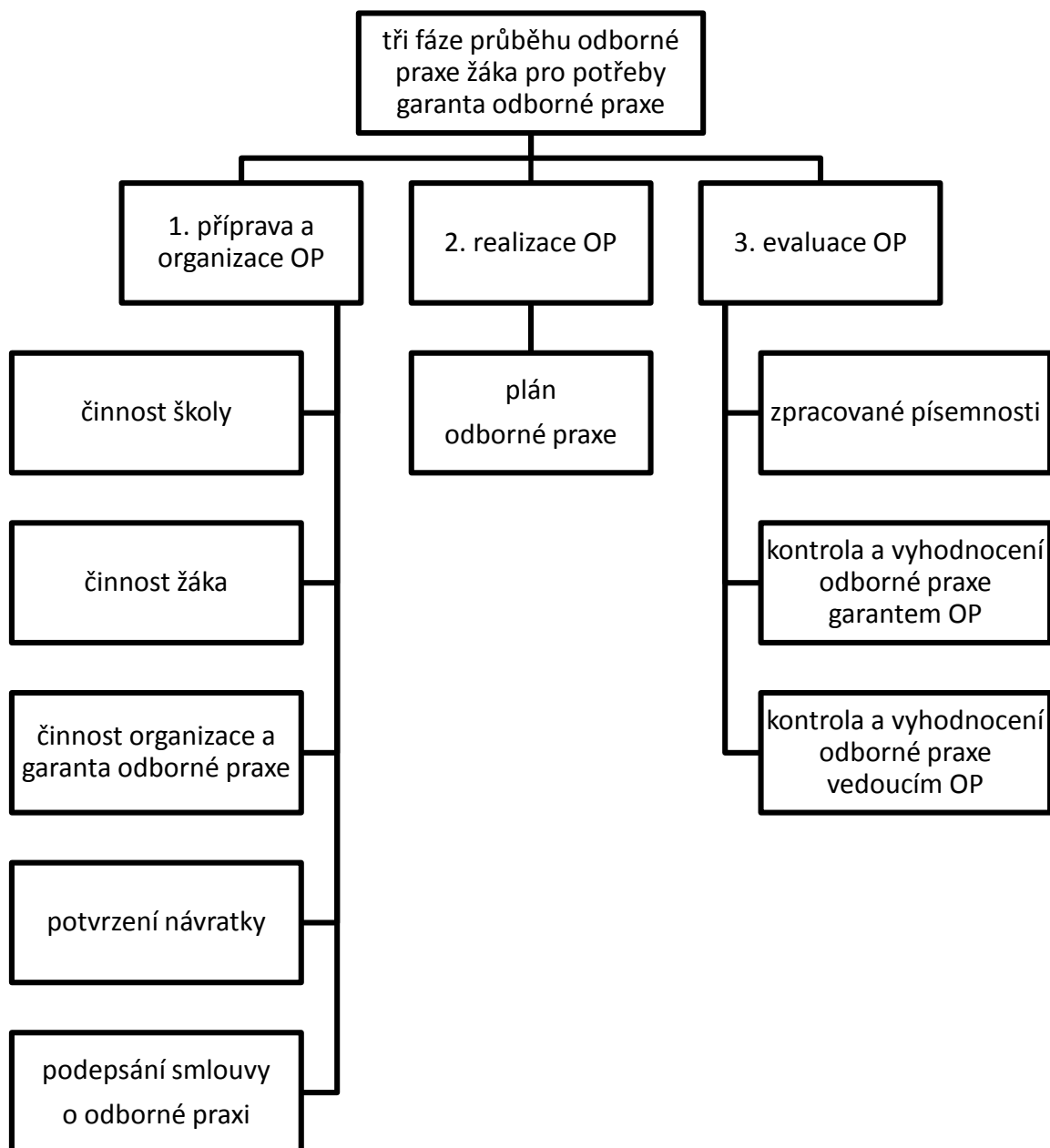
1. motivace žáka k poznání firmy (sepětí teorie a praxe),
2. kvalita odvedené práce,
3. zodpovědnost a přesnost plnění úkolů,
4. zapojení do řešení aktuálních problémů firmy (zařízení),
5. týmová práce a sdílení chování žáka v pracovním týmu.

Kompetence žáka a jejich rozvoj během odborné praxe:

1. kompetence k řešení problémů na pracovišti odborné praxe,

2. komunikativní kompetence uplatňované na pracovišti odborné praxe,
3. personální a sociální kompetence,
4. kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám.

OBR. 2: TŘI FÁZE PRŮBĚHU ODBORNÉ PRAXE ŽÁKA

PŘÍPRAVA A ORGANIZACE ODBORNÉ PRAXE

ČINNOST ORGANIZACE A GARANTA ODBORNÉ PRAXE

Mezi činnosti organizace patří:

- ustanovení konkrétního garanta odborné praxe z řad pracovníků firmy a ve spolupráci s vedoucím odborné praxe ve škole vytvoření jeho náplně práce.

Garant odborné praxe:

- je zodpovědnou osobou pověřenou k přímému vedení žáka na konkrétním pracovišti,
- pomáhá stanovit individuální cíle odborné praxe žáka na pracovišti a sestavuje s ním plán odborné praxe na sjednanou dobu,
- seznamuje žáka s daným zařízením a hodnotí jeho činnost během odborné praxe,
- závazné potvrzení návratky žákovi o umožnění realizace odborné praxe v organizaci (příloha č. 1),
- podepsání smlouvy o zajištění odborné praxe žáků 3. ročníku obchodní akademie (příloha č. 2).

11

ČINNOST ŠKOLY

Práce s firmami:

- oslovení firem prostřednictvím žáků a předání návratky (zodpovídají žáci),
- potvrzení návratky a její odevzdání vedoucímu odborné praxe (zodpovídají žáci),
- příprava a podepsání smlouvy o zajištění odborné praxe (zodpovídá vedoucí odborné praxe, smlouvu podepisuje ředitel školy).

ČINNOST ŽÁKA

Mezi činnosti žáka patří:

- aktivní vyhledávání vhodné organizace (firmy) pro realizaci své souvislé odborné praxe,

- domluvení si první kontaktní schůzky ve firmě a předání, resp. potvrzení návratky.

REALIZACE ODBORNÉ PRAXE

Plán odborné praxe:

- stanovení místa, termínu a času nástupu žáka do daného zařízení (firmy),
- určení konkrétních aktivit a činností žáka během odborné praxe.

Úvodní seznamovací rozhovor zástupce vedení firmy se žákem:

- seznámení se s charakteristikou firmy a její hlavní činností, s produkty, hlavními trhy a s informačním systémem apod.,
- upřesnění základních práv a povinností žáka z pohledu vedení firmy a garanta odborné praxe.

Rozhovory garanta odborné praxe se žákem:

- úvodní rozhovor – informační a motivační,
- rozhovory v průběhu odborné praxe – situační,
- závěrečný rozhovor – evaluační (hodnotící).

Stínování zaměstnanců na vybraném úseku a vlastní práce/činnost žáka:

- seznámení žáka přímo s provozem vybraného útvaru prostřednictvím konkrétních zaměstnanců.

Práva a povinnosti žáka na odborné praxi:

- má právo kdykoliv se obrátit na garanta odborné praxe nebo vedoucího odborné praxe,
- doplňuje pravidelně kontaktní list a zpracovává průběžně zprávu z odborné praxe,
- pravidelně dochází na pracoviště v předem domluvený čas a hlásí se garantovi odborné praxe,
- dodržuje stanovenou pracovní dobu na pracovišti a určené přestávky v práci,

- v případě onemocnění nebo jiné náhlé absence oznamuje ihned prokazatelným způsobem tuto skutečnost garantovi odborné praxe ve firmě a vedoucímu odborné praxe ve škole (neomluvená absence se řeší ve škole podle zásad stanovených ve školním řádu),
- aktivně přistupuje k plnění všech zadaných úkolů a zajímá se o dané zařízení,
- účastní se všech akcí firmy podle pokynů garanta odborné praxe,
- dodržuje pravidla a zásady BOZP, PO a ochrany životního prostředí,
- dodržuje zásadu mlčenlivosti o všech informacích a skutečnostech, se kterými přijde do styku během odborné praxe v organizaci,
- na konci odborné praxe pečlivě vyplní záznamový arch – hodnocení odborné praxe žákem a podle pokynů ho odevzdává ve škole,
- komunikuje s vedoucím odborné praxe a s garantem odborné praxe podle aktuální potřeby osobně, telefonicky nebo elektronicky.

EVALUACE (HODNOCENÍ) ODBORNÉ PRAXE

ZPRACOVANÉ PÍSEMNOSTI (VÝSTUPY Z ODBORNÉ PRAXE)

V průběhu realizace odborné praxe a v jejím závěru vznikají písemné materiály, které dokumentují průběh i obsah realizované odborné praxe.

Kontaktní list (příloha č. 3):

- vyplňuje ho průběžně žák a svým podpisem stvrzuje *garant odborné praxe* i vedoucí odborné praxe.

Záznamový arch – hodnocení praxe žáka garantem odborné praxe (příloha č. 4):

- formulář připravuje vedoucí odborné praxe a zadává ho *garantovi odborné praxe*,
- vyplní ho v závěru odborné praxe *garant odborné praxe*,

- vyplněný a podepsaný ho odevzdává *garant odborné praxe* vedoucímu odborné praxe.

Zpráva z odborné praxe zpracovaná žákem (přílohy č. 5 a 6):

- zpracovává ji průběžně sám žák za pomoci *garanta odborné praxe*.

KONTROLA A VYHODNOCENÍ ODBORNÉ PRAXE GARANTEM ODBORNÉ PRAXE

V průběhu realizace odborné praxe a v jejím závěru garant odborné praxe průběžně hodnotí činnosti žáka. Své hodnocení zaznamenává do záznamového archu – hodnocení praxe žáka garantem odborné praxe (příloha č. 4). Ústně zhodnotí garant odborné praxe činnost žáka v rámci závěrečného (evaluačního) rozhovoru, kde sdělí žákovi jeho klady a případné rezervy.

ZÁVĚR

Jsme si vědomi, že praxe je pro organizaci určitou zátěží a tím více oceňujeme ochotu organizace podílet se na rozvoji praktických zkušeností a kompetencí žáka, které vedou ke konfrontaci jeho poznatků získaných ve škole s praktickou činností, k získání poznatků o organizaci a pracovním prostředí a k ověření předpokladů žáka pro budoucí zaměstnání.

Upřímné poděkování proto patří všem sociálním partnerům, kteří umožní tuto odbornou praxi žákům na svých pracovištích zrealizovat.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Kolektiv autorů. *Školní vzdělávací program obchodní akademie*. Zlín: Obchodní akademie Tomáše Bati a Vyšší odborná škola ekonomická Zlín, 2009, s. 315.

Střední průmyslová škola a Obchodní akademie Uherský Brod. *Metodika odborných stáží pedagogů v podnicích*. Uherský Brod, 2012, s. 26.